БАРЫ ДОЙДУЛАР ПРОЛЕТАРИЯДАРА, ХОЛБОҺУҢ!

САНА ОЛОХ

ССКП ЧУРАПЧЫ ОРОЙУОНУНААҮЫ КОМИТЕТЫН УОННА ҮЛӨҺИТТӨР ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААҮЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

Орган Чурапчинского районного комитета КПСС и районного Совета депутатов трудящихся Якутской АССР

№ 68 (3868) | 1970 сыл. Бэс ыйын 6 күнэ СУБУОТА | Тахсара 39-с сылы Сылдата 2 харчы

★

Бэс ыйын 14 күнэ — ССРС Верховнай Советыгар быыбар күнэ. Быыбар буолара 8 хонук хаалла.

★

„СОЮЗ—9" КОСМИЧЕСКАЙ ХАРААБЫЛ САЛГЫЫ КӨТӨР

Бэс ыйын 3 күнүгэр космонавтар Николаев уонна Севастьянов научнай-техническай эксперимент уонна чинчийии программаларын толордулар.

Борт инженер Севастьянов хараабыл экватор сройуонугар баар кэмигэр хас дааныс сирдэҕи кэннинэ пуушары кытта кылгас долгуннарга радиован сибэстэйиини ыытта.

Экипаһы кытта бөҕө туруктаах радиован сибэс тутуһуллар.

ССТА.

ССРС Министрдэрин Советыгар

ССРС Министрдэрин Советын сотөрутаадыта буолбут мунньахтар 1971 — 75 сылларгa ССРС иҥиэтин хаһаайыстыбатын сайдыытын сүрүн хайысхаларын туһунан боппуруоска таб. А. Н. Косыгин дакылаатын истилиннэ.

Мунньахха ССКП КК Генеральнай Секретара таб. Л. И. Брежнев улахан этиини биэрдэ.

Бу боппуруоһу дьүүлэһиигэ ыаттыныы ыллылар: союзнай республикалар Министрдэрин Советтарын председателэрэ уонна министрдэр. Кинилэр 1971 — 75 сылларгa ССРС иҥиэтин хаһаайыстыбатын сайдыытын сүрүн хайысхаларын салгыы сайыннарыыга кэҥэх этиилэри киллэрдилэр.

ССРС Министрдэрин Советэ национальнай дохуот салгыы үүнүүтүн хаччыйар уонна иннадаллаах резервларын тэрийэр сыалтан материальнай уонна финансовай ресурсалары буларга уонна кытаанахтык кэмчиларгэ эбии үлэни ыыталларыгар ССРС Госплаһын, ССРС министерстволарын, ведомстволарын уонна союзнай республикалар Министрдэрин Советтарын сорудахтаата.

ССРС Верховнай Советын Президиумугар

Сотөрутаадыта ССРС Верховнай Советын Президиума дойду иҥ олоҕун суолталаах боппуруостарын уонна ССРС Верховнай Советын тас политика боппуруостарыгар үлэтин-хамнаһын көрдө. Президиум ССРС Верховнай Советын Президиумун Председателэ Н. В. Подгорный Иранҕа официальнай ыалдьыт быһыытынан сылдьыбыт кэмигэр үлэтин-хамнаһын биһиэхэтэ.

Маны тэҥэ атын боппуруостар эмиэ дьүүллэнилэр. ССРС Верховнай Советын Президиума ыллыыт уураахтар министерстволарга уонна ведомстволарга, предприятиелар, учреждениелар уонна тэрилталар салайаччыларыгар «Гражданнар этиилэрин, сайабылыанньаларын уонна үгэстүүлэрин көрүү бэрээдэгин туһунан» ыйааһын тутуһуулуу хаачыйар эбии дьаһаллары ылалларыгар этте. Оскуоха хаачыйыахтаахтар: гражданнар этиилэригэр, сайабылыанньаларыгар кытыгастаах кэмнэ, ол иһигэр кэмҥэннэ бириэмэҕэ, гражданнары ыраахтааннык кэбэтиини; гражданнар структуралыгар көтөрүлүөхтэр боппуруостары учуоттаһыны, ыытыллыны уонна түмүүнү туһаарыыны; гражданнар этиилэрин, сайабылыанньаларын уонна үгэстүүлэрин көрүүгэ дьыала туруктан системалаахтык бэрэбиэркэлээн иһиини, ону тэҥэ үгэстүүнү уоскотар бириинсиплэри туоратыыны.

РСФСР Министрдэрин Советыгар

Бу дьыл бэс ыйын 1 күнүгэр РСФСР Министрдэрин Советын мунньаҕа буолла. Мунньахха 1971 — 75 сылларгa РСФСР иҥиэтин хаһаайыстыбатын сайдыытын сүрүн хайысхаларын туһунан боппуруос дьүүллэнэ.

Мунньах кыттыылаахтарын иннигэр ССКП КК Генеральнай Секретара таб. Л. И. Брежнев улахан этиини биэрдэ.

ССТА.

Оройуон быыбарга бэлэмнэнэр

ЭДЭР БЫЫБАРДААЧЧЫЛАР МУННЬАХТАРА

Мүгүдай нэһилиэгэр эдэр быыбардааччылар мунньахтара буолла. Онно 32 эдэр быыбардааччылар барыа сырыттылар. Ыраах учаасталарга производствоҕа үлэлээччилэр эмиэ барыа кэллилэр. Кинилэр ортолоругар ыанныыксыт кыргыттар Анастасия уонна Светлана Красильниковалар, хонуу үлэһиттэрэ Пермяков Аркадий, Дьячковский Илья, оттон да атыыттар баалаар.

Мунньах кыттыылаахтара ЫБСЛКС Киин Комитетын эдэр быыбардааччыларыгар таһаарбыт ыйырыытын дьүүллэстилэр. Итинник таһаарыы кинилэргэ быыбар тэрээһин, техническай боппуруостарыгар инструктивнай көмөнөн ыытылыннар. Эдэр быыбардааччылар быыбары үлэҕэ сатаан ситиһиилэриттэн көрсөрдө уонна быыбар күн былаас үрдүк органыгар депутаккa туруорулахтыбыт достойнай кандидаттар иһин бэйэлэрин хоолстарын бука барыа бинир кинн курдук биэрэргэ соруктаах туран, быыбардыыр участок барыа эдэр быыбардааччыларыгар ыйырыы ыллыылар.

Г. СИВЦЕВ.

АГИТАЦИОННАЙ ҮЛЭ КҮҮҺҮРЭР

Бахсы нэһилиэгэр 13 агитквартира тэриллэн, онно хас биирдиилэриттэн үөтүү-гүөрүү кийи сыыһыарыллан быыбар иннинэҕи агитацияны ыыталлар. Агитквартира ахсын нэһилиэк Советын биирдин депутата уонна партийнай, комсомольскай тэрилталартан, учуутуоллартан биирдии кийи анаммыттара. Кинилэр иэдиилэрэ бириэ, аналлаах күннэригэр сэрэдэ ахсын, занятиелары тэрээһинэхтэх ыыталлар.

Кинилэр быыбардааччыларга быыбар Баллыаныатын, депутаккa кандидаттар олохторун, үлэлэрин үөрэтэллэр, ким дойду баллыаныатыттан, оройуон, колхоз олоҕуттан сонуннары кэпсиллэр. Агитатордарга аналлаах кэпсиллэр. Агитатордарга аналлаах нэһилиэк Мыҥаҕалайыытааҕы участогар 11 агитквартира тэриллиннэ. Кинилэргэ хас биирдиилэриттэн үстүү политтэрийэччи аналлаах үлэлиир.

Агитквартираларынан кинилээн быыбар иннинэҕи агитация күүскэ ыыталлар. Врач Перников Афанасий Инокентьевич салайаччылаах 9 №-дээх агитквартира сүрүк учуутайдык үлэлиир. Маннык Перников адыс төгүл сылдьан занятие ыытта, лекция аахтарда уонна үөрэнэччилэр концерт көрдөрүүлэрин тэрийдэ.

Лекциялар былаанныахтык ыытыллалар, ол курдук сыл саҥатыттан 22 төгүл лекция буолла.

Е. ДЬЯЧКОВСКАЯ.

Калининскайдааҕы полиграфическай комбинат ССРС Верховнай Советын быыбарын иҥиэтэр 11 малыйуон открытканы бэчээттээн таһаарыыда.

Снимокка: коммунистическай үлэ ударникатыгар печатник В. М. Комаров, тутааччы В. А. Сытова бородуунсуйаны көрөллөр.

В. Кунов фотота.

ССТА фотохрониката.

Сүннүүнэн бэлэммит

Интервью

Биһиги хаһыаппыт хорреспондена ССРС Верховнай Советын быыбарыгар Уорҕатаадыы быыбардыыр участок комиссиятын председателэ таб. И. Д. Егоровы ыытта бэсиэдэлээн сырыттыы уонна буолаары турар быыбардаргa бэлэмнэнии туругун туһунан кэпсиэ боппуруостары биэрдэ.

«Быыбардыыр участок дьиэтин иҥ-тас оттуулэр көрдөрөн агитация араас көрүнүөрэ сыгардан иҥиэҕэ-дьиэҕэ ыытыллыннылар. Нэһилиэннэҕи политтэрийэччилэр, агитатордар уонна политинформатордар аналлаах агитациоллаах үлэни ыыталлар. Оройуок активнай

(Бүтүүтүн 2 стр. көр.).

Оройуон колхозтара уонна совхоза государствоҕа үүтү уонна эти атыылаһыын сыл аҥардаах былаанын бэс ыйын 1 күнүнэҕи туругунан толоруулара (центнеринэн)

Колхозтар уонна совхоз аттара	Үүт			Эт		
	былаан	туолуо	ыарыыны	былаан	туолуо	ыарыыны
Ленин	3026	1750	86,4	580	636	109,6
Эрэлик Эристиин	3740	5142	137,5	1150	1476	128,3
Калинин	1184	1048	88,5	350	650	187,4
Карл Маркс	1150	1001	87,0	270	430	159,3
Субуруускай совхоз	6200	5449	87,9	1850	1908	103,0
Оройуон үрдүгэр	14300	14390	100,6	4200	5196	124,1

КОЛХОЗ КОММУНИСТАРА

Улуу сирдьит В. И. Ленин аатын сүгэр колхоз бары салаа үлэлэрин инники кирбиитигэр коммунистар иһэллэр.

Биһиги бу суруйууларбытыгар колхоз коммунистарын туһунан кылгастык кэпсиэхпит. Партийнай тэрилтэ учуотугар 72 коммунист турар. Кинилэр ортолоругар сүөһү үлэһиттэрэ уонна механизатордар, орто уонна үрдүк үөрэхтээх специалистар бааллар.

Хас биирдии коммунист бастыҥ экономическай көрдөрүүнү ситиһэр, производство кэдьүүһүн үрдэтэр эбээһинэстээх. Коммунистическайдыы үлэлээһин иһин хамсааһыны көҕүлээччилэринэн уонна колхозтаахтар коллективтарын—бириигэдэлэрин салайааччыларынан коммунистар буолаллар.

Кэлин сылларга Амма участактар производственнай былааны толорбот, общественнай баайга дуолга аахайбаттык сыһыаннаһар, партийнай уонна үлэ дисциплинатын кэһэр түбэлтэлэр тахсыталаабыттара. Колхозтаахтар уонна коммунистар уопсай мунньахтарыгар олор тустарынан элбэх критическэй этии оҥоһуллубута.

Манна соторутааҕыта сабиэдиссэйинэн, урукку оскуола директорынан үлэлээбит, Сысолятин Михаил Радионович анаммыта. Ефимов Афанасий Петрович салайар ветеринарнай пуунка оройуонугар биир үчүгэй үлэлээччинэн биллэр этэ. Кини народнай хонтуруол кини группатын председателинэн хас да сыл үлэлээтэ, НХК значогунан наҕараадаламмыта. Оттон ССКП чилиэнигэр кандидат Ядрихинскай Михаил Христофорович участакка механиктаабыта. В. И. Ленин төрөөбүтэ 100 сылын туолуутугар «Килбиэнинээх үлэтин иһин» медалы ылбыта. Бу коммунистар иккиэн бириигэдьииринэн оро таһаарыылыннылар.

Амма участагын саҥа салалтата юбилейнай сыл кыстыгын туораабытыгар, сайылыкка тахсыыга, түргэнник ыытыыга балачча тэрээһиннээх үлэни ыытар. Сааскы ыһыы үлэлэрэ оройуоҥҥа аан бастакынан түмүктэннэ. Оҕорус аһын уонна хортуопуйу олордууга бэлэмнэнии кэмигэр ыытыллыбыта.

Участак партийнай тэрилтэтин (секретара Дьячковскай Егор Семенович) үлэтэ биллэрдик сэргэхсийдэ. Буолар мунньахтарга сөптөөх боппуруостар туруоруллаллар. Олору дьүүллэһиигэ коммунистар активнайдык кытталлар. Коммунистар отчуоттарын истии үгэс буолла. Оттон секретарь бэйэтэ салайар сельскайдэрэҥи Культура дьиэтэ иһинэн ортотугар үгүс уонна кэрэхсэбиллээх нитэр-ийдотор үлэни ыытар. Ол түмүгэр бароодун уонна дисциплинатын кэһии балачча аччаата.

Производствоҕо биһиэхэ үлэлиир 48 коммунистаахпыт. Урукку өттүгэр материальнай быйаҥы дэлэтиигэ үлэлээбит дьон производство бастыҥ командирынан буола үүннүлэр. Холобура, механизатор Диодоров Дмитрий Семенович Одьулуунга хонуу бириигэдьииринэн анаан үлэлиир. Үрдүк үүнүү звенотун республика үтүөлээх механизатора Яковлев Николай Егорович салайар. Сеченнэй участакка агрономунан эдэр коммунист Кочеткова Серафима Васильевна үлэлиир. Манна сыллата үчүгэй үүнүү ылыллар. Быйыл 700 гектарга туорахтаах культура ыһыытын кыһыгэ агрономическай болдьоххо үчүгэй хаачыстыбалаахтык ыытан бүтэрдилэр. Звено састаабыгар коммунистар Яковлев Афанасий Яковлевич, Сысолятин Николай Михайлович уонна комсомолецтар, ыччаттар киирэллэр.

Биһиги колхоз сүрүн үлэлэрэ техника күүһүнэн ыытыллар буоллулар. Ол да иһин чулуу механизатордарынан биһиги коммунистарбыт ааттаналлар. Попов Константин Семенович механизацияҕа сыһыаннаах хас да идэни баһылаата. Тимир ууһа, монтажник, токарь, тракторист уонна комбайнер буолар кыахтаах. Амма участагын механизатордара партийнай полит-тэрийээччинэн хаһыс да сылын үлэлиир уонна участак партийнай бюротун чилиэнэ. Кини курдук эмиэ хас да идэ маастарынан Матвеев Семен Харлампьевич биллэр. Колхозка элбэх туһалаах этиини киллэрбит рационализатор аны наладчик-маастар идэтигэр үөрэннэ. Манна таарыччы аҕынныахха, колхоз алта механизатора В. И. Ленин төрөөбүтэ 100 сылын туолуутугар юбилейнай медаллар чиэстэннилэр.

ПАРТИЙНАЙ ОЛОХ

Хаһаайыстыба сүрүн баайа ынах сүөһү уонна сылгы иитиититтэн эмис эти дэлэтэр, үгүс үүтү ыыр сыралаах уонна бочуоттаах үлэҕэ үтүө холобурга коммунистар сылдьаллар. Биһиги киэн туттар киһибит пенсионер Петр Кузьмич Дьячковскай Адам алааһын ферматыгар политтэрийээччинэн анаммыта. Бу ферма старшайа Белых Зоя Иннокентьевнаны партия чилиэнигэр, оттон кини кэргэнэ Дьячковскай Гаврил Гаврильевиһы ССКП чилиэнигэр кандидатынан үүннэрдэ. Ферма коллектива колхоз үрдүнэн бастыҥ көрдөрүүлээн быраабылаанынан уонна партком юбилейнай вымпелын ылбыта. Итиннэ П. К. Дьячковскай оруолэ улахан.

Кыстык-Кугда ыччат-комсомольскай фермата республикаҕа тиһийэ биллэр дьоһун дьонноох. Биһиги колхозтан икки тыһыынчалаахтар хамсааһыннарыгар киирсибит бу коллективы эдэр коммунист Абрамова Марфа Аркадьевна салайар. Оттон ССКП обкомун чилиэнигэр кандидат Дьячковская Христина Степановна старшайдаах Тоҥүргэстээх фермата юбилейнай сыллааҕы соругун аҥарын ситиситэ.

Амма участагын сылгыһыттарыгар звеноводунан Михайлов Григорий Алексеевич үлэлиир. Ааспыт сыл манна кулун деловой тахсыыта 80 бырыһыаҥҥа тэҥнэспитэ. Быйыл сылгы хаһыыта үчүгэйдик тэриллиннэ, туруктара уонна төрүөбү ылыы эмиэ үчүгэй.

Биһиэхэ ынаҕы искусственнайдык буоһатыыга хаһыс да сылын осеменаторынан үлэлиир Дьячковскай Петр Захарович көрдөрүүтэ сыллата тупсан иһэр. Саҥа төрүөбү иитиигэ Дьячковскай Гаврил Гаврильевич, Сысолятин Михаил Федорович бастыҥ ситиһиилээхтэр. Оттон Гермогенов Михаил Денисович звенота 654 төбө субан сүөһүнү уопуттара. Кинилэр сууккатааҕы улаатыылара ортотунан 750 грааһҕа тиийбитэ. Государствоҕа атыыламмыт сүөһүлэр 92 бырыһыаннара үрдүк уойуулааҕынан туттарыллыбыттара. Ынах сүөһү уонна сылгы иитиитин бастыҥнара 20 киһи «Килбиэнинээх үлэтин иһин. В. И. Ленин төрөөбүтэ 100 сыла туолуутун бэлиэтээн» медалынан наҕараадаланнылар.

Ытык кырдьаҕаспыт, Социалистическай Үлэ Геройа Константинов Роман Иннокентьевич, кини курдук пенсионердар Ботучин Никита Ильич, Старостин Михаил Михайлович, о. д. а. колхоз үлэтигэр, иһиллиэх общественнай-культурнай олоҕор көхтөөх кыттыыны ылаллар. Ыччаты коммунистическайдыы тыыҥҥа иитиигэ революцияҕа, үлэҕэ уонна бойобуой үгэстэргэ албан аат кулуубун чилиэннэрин быһыытынан үгүс кэрэхсэбиллээх үлэни тэрийэллэр уонна ыыталлар.

Аҕа көлүөнэ коммунистар албан ааттаах суолларынан, кинилэр үтүө үгэстэрин байытан биһиги ыччаттарбыт эрэллээхтик иһэллэр. Биһиги үүнэр сменабыт комсомолецтары иитиигэ-үөрэтиигэ хас биирдии коммунист улахан болҕомтотун уурар. Учуокка турар партия хас биирдии чилиэнэ хайаан да туһааннаах сорудахтаах буолуута кини активноһын үрдэтэр, бэйэтин үлэтигэр эппиэттээхтик сыһыаннаһарын күүһүрдэр.

Хас да коммунист норуоттар Советтарын депутаттарынан быыбардаммыттара. Социалистическай Үлэ Геройа Константинов Р. И., ыанньыксыт Белых З. И., механизатор Матвеев С. Х. райсовет депутаттарынан талыллан норуот үрдүк итэҕэлин сүкпүттэрэ. Оттон колхоз бырабылыанньатын председателэ Николаев Е. С. — Саха АССР Верховнай Советын депутата.

фермаларга, звенолорга политтэрийээччилэринэн, агиткварталарга агитатордарынан, К председателлэринэн уонна чилиэннэринэн партийнай уонна комсомольскай үөрэх систематыгар пропагандистарынан үгүс коммунистар айымньылаахтык үлэлииллэр. Үлэһиттэри коммунистическайдыы тыыҥҥа иитии, кинилэргэ партия уонна правительство ыытар политикатын өйдөтүү, улуу сирдьит В. И. Ленин баай нэһилиэстибэтин уттумнаахтык пропагандалааһын кинилэр ытык иэстэрэ.

ССКП историятын уонна билиҥҥи тирэн турар проблемалары үөрэтэр куруһуоктарга 61 коммунист хабыллыбыта. Пулов Дмитрий Егорович пропагандистаах партия историятын иккис сылын үөрэтэр куруһуок үлэтин үчүгэйдик түмүктээтэ. Пропагандистартан, агиткварталар уонна агитпуун салайааччыларыттан Попов Петр Егоровиһы, Пермяков Афанасий Иннокентьевиһы, Кампеев Егор Степановиһы уонна Васильев Сергей Осиповиһы дьону-сэргэни тардар уонна кэрэхсэтэр үлэлэринэн чорботон бэлиэтиэҕи баҕарыллар. Федотова Елена Дмитриевна салайааччылаах «Знание» общество чилиэннэрэ ордук Ленинскэй күннэргэ үлэлэрин тупсардылар уонна ыыттылар. Бүтүн колхоз үрдүнэн ылар буоллахха, ангардас саҥа дьыл кэнниттэн 52 тэгүл лекциялар, дакылааттар оҥоһуллуннулар. Элбэх бэсиэдэлэр ааҕыллаллар, сллохтоох радионан аналлаах биэриилэр буоллулар. Теоретическай конференциялар, эппиэт биэчэрдэрэ ыытыллыбыттара. Үүс-ураан самодеятельность коллективтара 23 концеры көрдөрдүлэр, түөртэ агитпоходу тэрийдилэр. Итии барыта В. И. Ленин юбилейын кытта ыкса сибээстээх этэ.

Хас биирдии коммунист тустаах үлэтигэр сыһыаныттан, общественнай үлэҕэ кыттыытыттан эрэ аата биллэр буолбатах. Кини киһи быһыытынан, ыал-кэргэн баһылыга уонна төрөппүт буолларынан дьиэнэ үчүгэйдик санатар буоллаҕына дьиҥнээх коммунист аатын сүгүөн сөп. Бу өттүнэн биһиги коммунистарбыт ааттарын-суолларын үрдүктүк туталлар диэххэ наада.

Кэлэр өттүгэр улуу Ленин аатын сүгэр колхоз коммунистара үлэҕэ-хамнаска, общественность ортотугар уонна тус бэйэлэрин олохторугар Ленинин сыһыаннь олохтооччуларынан итэҕэллээх коммунизмы тутааччы мөссүөнүн тарҕатааччыларынан буолуохтара.

И. ФЕДОТОВ,
Ленин аатынан колхоз парткомун секретара.

Сүннүһүнэн бэлэммит

(Инники 1 стр. көр).

агитатордарынан К. А. Григорьеваны, Д. И. Дьячковскайы, Н. С. Хоптановы, Г. П. Акимованы, Н. Е. Саргыдаевы уо. д. а. аатталыахха сөп. Кинилэр үлэлэрин биирдии ыалларынан ыыталлар. Агитпункт начальнигынан Николай Егорович Саргыдаев анаан үлэлиир.

Быыбардааччылар мунньуктара тэрилиннэ. Онно Советскай Конституция, быыбар Балаһыанньатын тустарынан литературалар, ССКП КК Ыҥырыыта, ССКП КК ахсынньытааҕы Пленумун, В. И. Ленин төрөөбүтэ 100 сылыгар аналлаах матырыйааллар, ССРС Верховнай Советыгар депутакка кандидаттар автобиографиялара бааллар. Нэһилиэнньэ ортотугар ССКП КК Ыҥырыыта тоҕоруу биһиниитэринэн.

Быыбардыыр участак дьиэтэ сүнньүгэр бэлэм буолла. Кабиналар оҥоһуллуннулар, кини учаастакка биир уонна кэрийэ сылдьыы икки урна бэлэмнэнэр.»

Редакцияҕа суруйаллар

Паардааһын тэтимирэр

Пятилетка бүтэһик сылыгар биһиги оройуоммут барыта 3308 гектар сирин паардыахтаах. Кэлиҥ күннэргэ түспүт ардахтар мэһэйдээннэр бу үлэ хаамыыта бытаан. Бэс ыйын 4 күнүгэр туруутунан оройуон хаһаайыстыбалара 612 гектары паардаатылар. Итиннэ иһиттэн Субуруускай аатынан совхоз 400, Эрилик Эристиин аатынан колхоз 192 гектар ыраас паары көтөхтүлэр.

Оттон Ленин уонна Калинин аатынан колхозтар бу үлэни саҥа сабалаан эрэллэр. Хаһаайыстыбалар ССРС Верховнай Советын быыбарын көрсө паардааһын үлэтин бүтэрэр сорукталаахтар. Ол иниттэн техниканы сменанан үлэлэтиигэ киллэрин көрдөнөр. Итии паардааһын хаамыытын тэтимирдэргэ сүрүн тоһүүнэ буолар.

«СО» корр.

1500 кубометр мас

Бу күннэргэ Дириҥ орто оскуолатын учууталларын уонна үөрэнээччилэрин 15 бириигэдэтэ 1970 — 71 үөрэх дьылыгар оттук маһы бэлэмнээһиигэ көхтөөхтүк кыттыннылар. Маныаха учуутал Старостин П. Г., завхоз Григорьев Д. П. салайар бириигэдэлэрэ ордук таһаарыылаахтык үлэлээтилэр. Барыта 1500 кубометр оттук маһа бэлэмнэнэн сыһааннанна.

Өлгөм үүтү ыыр

Эрилик Эристиин аатынан колхоз 3 №-дээх бириигэдэтин Улахан Сыһыытааҕы ферматыгар коммунистическай үлэ ударнига ССКП чилиэнигэр кандидат таб. Кузьмина Агафья Тарасовна старшайынан үлэлиир.

Кини быйылгы юбилейнай дьылга хас биирдии фуражнай ынаҕыттан 2200 кг үүтү ыырга эбээһэтэлистибэ ылына үлэлиир. Итиннэ тылын чиэстээхтик толорон иһэр. Ааспыт биэс ыйга валовойунан 9042 кг үүтү ыыр былаанын 16209 кг толордо. Оттон биирдии фуражнай ынаҕыттан 361 кг үүтү ыыр былааныттан 1119 кг ман колхоз үрдүнэн бастаата. Агафья Тарасовна «Килбиэнинээх үлэтин иһин. В. И. Ленин төрөөбүтэ 100 сыла туолуутун бэлиэтээн» юбилейнай медалынан наҕараадаламмыта.

А. Т. Кузьмина оссо үгүс үүтү ыырга сорукталаах үлэлиир.

Н. ФЕДОРОВ,
хаһыат общест. корреспондена.

УОТУУ САТАБЫЛЫ ЭРЭЙЭР

Бэһиги совхоһун сүөһүнү сайыҥҥы уотууга оҕус звенону тэрийэ уонна биэс биирдиилээн көрөөччүлэри анаталаата. Кинилэр 3082 сүөһүнү туттулар. Былаан быһыытынан биирдии сүөһү ыйааһынын суукканы эбиллиитэ 750 грамҥа тэҥнэһиэхтээх. Ону Доҕордууруннааҕы отделение И. А. Павлов звенота 870, Соловьевтааҕы отделение И. В. Ефимов салайааччылаах звенота 850, онтон атын отделениелар бостууктара 800 грамҥа тиэрдэргэ эбээһинэстибэ ылыннылар. Государствоҕа туттарыллар сүөһү 90 бырыһыаныттан итэҕэһэ суоҕа үрдүк уойуулаах буолуохтаах. Маннык улахан соругу толоруу мэччитиини бары өттүнэн толкуйдаан таба тэрийэри, сатабылы уонна хас биирдии бостуук үлэҕэ дьулууруун эрэйэр.

Бастатан туран үөрдэри тэрийии, сүөһүнү мэччитиигэ бэлэмнээһини кичэйиллиэхтээх. Сүөһү үчүгэй туруктаах буоллаҕына ыйааһына мэччитии бастакы күннэриттэн эбиллэр. Оттон кэтэх сүөһү ити кэмҥэ турукун эрэ ситэринэр, аһылыгы кыайан ылбат буолан үөһүрэр. Ол иһин бу күннэргэ мөлтөх сүөһүлэри туспа арааран күүстээх аһылыкка туруоруохха.

Соловьев отделениетыгар тыһы уонна оҕус сүөһүлэри сыл ахсын бииргэ сайылаталлар. Ол сүөһү мэччирэҥҥэ бэйэ-бэйэтин мэһэйдэһиитигэр, таах хаамыытыгар тиэрдэр. Ону тэҥэ уулаах тиигэһэлэр төрүөхтэргэр куттал-лаах. Оттон Сылаҥ отделениетыгар 80-ча оҕус бэровску баччааҕы дьэри аттаммакка сылдьыта тулуйуллубат итэҕэс быһыытынан сыаналаныахтаах. Бу өттүнэн оҕус уонна тыһы сүөһүлэри туһ-туспа бостууктарга туттаран Кытааныах отделениета бэрээ дьаһанна. Үөрү тэрийиигэ сүөһү эдэрин, кырдьаҕаһын эмиэ учуоттаныллыахтаах. Эдэрдэр кырдьаҕастартан толлор буолан кэссүөрэллэринэн, мэччирэҥ режимигэр түргэнник

СПЕЦИАЛИСТ СҮБЭТЭ:

үөрэнэллэринэн кинилэргэ кырдьаҕас сүөһүнү холбуур ордук.

Биллэрин курдук, сүөһү ыйааһына биирдии килограмм эбиллэригэр 640 грамм протеин, 1600 миллиграмм каротин наада буолар. Итиччэни 10 аһылык единицата, атыннык эттэххэ, 40 килограмм алаас сибиэһэй күөх ото биэрэр. Ол дата сүөһүнү уотар 100 хонукка 40 центнер от наада. Бэһиги плановтарбыт биирдии гектардара 32—34 центнери биэрээччилэр. Онтон сүөһү мунньуллан 70 бырыһыанын мэччийэн сиэн. Онон биирдии уотуллар сүөһү баһыгар 1,6—1,7 гектар мэччирэҥ быһаланыахтаах. Оттон Соловьев отделениетыгар 1,3-түү гектар эрэ тиксэр. Ити бостууктартан мэччирэҥи мунутуурдук харыстыылларын эрэйэр.

Аһаммыт мэччирэҥ 5—6 туһ-туспа учаастактарга көрчиктээччилэр. Бастакы учаастакка сүөһү 4-5 күн эрэ мэччийэр. Онтон уһуннук мэччиттэххэ, сүөһүгэ наадалаах мииниэрэс от баранар, куһаҕан отторунан үүрүллэр. Онпук сир үүнүүтэ кэлэр да сылларга мөлтөх буолар. Бастакы учаастакка атын учаастактары мэччитэн баран, 20—25 хонугунан эргиллэр. Онуоха дьэри ото 15—17 сантиметр уһаан тоһуйар. Бостууктар, бириигэдьиирдэр, сүөһү иитиитин специалистара итини барытын учуоттаан, эрдэ оттокон мэччирэҥҥэ тахсыахтаах кодуһалары ахсааныгар эмиэ илан, эрдэттэн мэччитии маршрутун оҥоруохтаахтар.

Сүөһү дьаалатынан сылдьан суукканы аҕыс чаастан уһуннук мэччийбэт. 6 чаас устата кэбинэр уонна 10 чаас устата сытан сыныйалар. Онпук режимнэри бэһиги былааныннаар привесини кыайан ылбаппыт. Бэһиэхэ сүөһү саас 14-түү, куйаас, бырдахтаах кэмиэ 15-тии, күһүн 13-түү чаас мэччийэрэ наада. Дьэ ол иһин кытаанах режим олохтонуохтаах. Ордук кыра сүөһүнү кыраҕытык кэтээн көрүөххэ. Кини тоттоҕуна өлүө талыммас буолар, өрүсүһэн маннык хааман таҕсар. Ону тэҥэ биирдии сүөһүгэ күнҥэ үттүү килограмм тууһу сиэтиэххэ.

Сайыҥҥы түөрт ый сүөсүһүттэр иһинээҕи сыллардааҕы, аасыыт кыстыктааҕы түбүктээх үлэлэрин түмүктүүр, ол үлэ тоһо кэдьүүстээх буоларын быһаарар. Онуоха бары эрэл, энкэтиниэс бэһиги бостууктарбытыгар сүктэриллэр.

Е. КОРКИН,
Субуруускай аатынан совхоз кылаабынай зоотехнига.

ЗОНАЛЬНАЙ СЕМИНАР

Саха АССР Культуратын министерствотын уонна республикатааҕы «Знание» общество тэрийиилэринэн «В. И. Ленин уонна литература, искусство боппуруостара» диэн темаҕа Чурапчыга бэс ыйын 4—5 күннэригэр Алексеевскай, Амма, Мэҥэ-Хаҥалас, Уус-Алдан уонна Чурапчы оройуоннарын культуратын үлэһиттэрин уонна «Знание» общество чилиэннэрин зональнай семинардара ыытылынна. Онно «Знание» общество чилиэннэрэ, лекторд,р, пропагандистар, учууталлар уонна культура үлэһиттэрэ сырыттылар.

Семинар оройуоннааҕы народнай театрга буолла. Семинары ССКП райкомун бастакы секретара И. П. Листиков аста. Кини семинар кыттыылаахтарын истиҥник эйэрдээн туран, оройуон сайдыытын, иннин кэскиллэрин туһунан билиһиннэрдэ.

Семинарга «Уус-уран айымньы коҥүлэ уонна искусствоҕа партийность туһунан ленинскэй үөрэх» диэн темаҕа доцент И. Г. Попов, «Ленин уонна художниктар» диэн темаҕа искусствоведческай наука кандидата, РСФСР искусстволарын үтүөлээх деятелэ И. А. Потапов, «Саха литературата түргэн тэтиминэн сайдыыта» диэн СГУ старшай преподавателэ Г. Г. Окороков, «Советскай поэзияҕа Ленин обраһа» диэн филологическай наука кандидата А. Ф. Алексеев, «Саха сиригэр археологическай наука сайдыыта» диэн историческай наука кандидата И. В. Константинов, «Советскай былаас сылларыгар Саха сиригэр культура уонна искусство сайдыыта» диэн темаҕа уонна Японияҕа уонна Кореяҕа бара сылдьыы туһунан Саха АССР Культуратын министрэ Д. Д. Климентов, аан дойду балаһыанньатын туһунан ССКП обкомун лектора Е. Т. Герасимов лекциялары ааҕыылар.

Семинар кыттыылаахтара норуот дьоҕурдаахтарын оҥоһуктарын быыстапкатын көрөн сэргээн көрдүлэр уонна оройуоннааҕы музейга сырыттылар. Кинилэргэ анаан улахан концерт бэрилиннэ.

Бэс ыйын 4 күнүгэр фашистскай Германияны Кыайыы 25 сылын туолуутунан сибээстээн, Аҕа дойду сэриитин кыттыылаахтарын республикатааҕы бастакы слеттарын делегаттарын, Курскай — Серпухов — Москва уонна Волгоград—Ульяновскай—Москва маршруттарынан сылдьыбыт делегациялар чилиэннэрин кытта көрсүһүү буолла. Республикатааҕы слет түмүктэрин уонна кинини уобаластарга сылдьыы тустарынан Г. Д. Ефимов иһитиннэрии оҥордо. Аҕа дойду сэриитин активнай кыттыылаахтарыгар ССКП райкомун, райсовет исполкомун Бочуотунай грамоталарын партия райкомун секретара Д. Д. Дьячковская туттартаата.

Сылаҥтан биллэрэллэр

Быыбар чиэһигэр

Буолаары турар ССРС Верховнай Советын быыбарын чиэһигэр совхоз Сылаҥнааҕы отделениетын Түөйэтээҕи биригээдэтин рабочайдара уонна сулууспалаахтара оттук маһы бэлэмнээһиҥҥэ субуотунньук оҥордулар.

17 киһи кыхтээх үлэтинэн икки күн устата 82 саһаан охсулунна. Субуотунньукка рабочайдар Г. Ф. Местников, Д. П. Никифоров, А. Д. Монастырев, Н. Д. Беляев, детсад үлэһиттэрэ Е. С. Копырина, М. А. Слепцова, М. Н. Макарова, кулууп үлэһиттэрэ Н. Н. Сивцев, З. И. Борисова, продавец Н. Н. Беляев ордук таһаарыылаахтык үлэлээтилэр.

Н. БЕЛЯЕВ.

Оскуолаларга экзаменнар

МӨЛТӨӨБӨТ ТУҺУГАР

БУ күннэр — оройуон оскуолаларыгар экзаменнар күннэрэ.

Сылаҥ орто оскуолата (директор А. Е. Филиппов) үөрэтэр үлэтин бу быһаарыылаах кэрдиитин куһаҕана суохтук көрсүбүтэ. Ол курдук ахсыс кылаастар (классоводтар В. И. Башарин, С. М. Попов) 34 үөрэнээччилэриттэн 33-тара, онус кылаастар (классоводтар Н. И. Игнатьев, К.П. Слепцова) 37 үөрэнээччилэрэ бука бары экзаменҥа киллэриллибиттэрэ.

Бастакы экзаменнар түмүктэринэн онустар 100 бырыһыан ситиһиилээхтик туттарбыттара. Нууччалыы тылыгар сочинениеҕа 3 үөрэнээччи «5», 14 үөрэнээччи «4» сыаналарга суруйбуттара. Оттон ахсыстарга биир оҕо куһаҕан сыананы ылбыта.

Бэс ыйын 3 күнүгэр ахсыстар иккис экзаменнара геометрияҕа буолан ааста. Билиини бэрэбиэркэлээһин түмүгэр 33 үөрэнээччиттэн биир оҕо предметин билбэтэ. Вася Макаров, Света Сивцева уонна Аля Чепалова туйгун, 12 оҕо үчүгэй сыаналарга эппиэттээтилэр.

Бэһиги корр.

СОВЕТСКАЙ ТУТУУ

Ыраастырдар-чэбдигирдэр үлэни тупсарыахха

Быйылгы сылга оройуон киинин тупсаран оҥорууга 45 тыһыынча солкуобайдаах үп көрүллүбүтэ. Ити иһиттэн 5 ый устата Ленин площадыгар стендалэри уонна трибунаны оҥорууга 4000, Чурапчы орто оскуолатын уонна интернат-оскуола территориятын тротуардааһыныгар 2500, стадионҥа дьон олорор трибуналарын тутууга 6500, баанньык котельнайын салгааһыныгар 2400 уонна стадионҥа спортсменнар бэлэмнэнэр дьиэлэрин бырааҕалааһыныгар 1000 солкуобайдаах үп ороскуоттаммыт. Сэлиэнньэни тупсаран оҥорууга сыл 5 ыйыгар уопсайа 25,9 тыһыынча солкуобайдаах үлэ ыытылынна. Ити оройуон киининээҕи коммунальнай комбинат сыл устата оҥоруохтаах үлэтин 57,5 бырыһыаныгар тэҥнэһэр.

Үлэ бачайда ыытыллыбат курдук. Ол эрээри быйыл аҕыйах сылаттан үгүстэрэ [illegible] уулуссаларга тааһы кутуу, иһэр ууну ыраастыыр системалары оҥоруу, баар быһыттары өрөмүөннээһин, көҕөрдүү курдук капитальнай үлэлэр кыайан ыытыллыбатылар. Сэлиэнньэ санитарнай туругун тупсарыыга олохтоох сельскай Совет, кини депутаттара уонна оройуоннааҕы санэпидстанция ээл-дьээл сыһыаннаһыылара таһаардылар. Ол түмүгэр боҕу-сыыһы, араас куһаҕаны түбэһиэх сирэ тоҕуу чахчылара тахсыталаата.

Сэлиэнньэни көҕөрдүү үлэтэ олох уурууга хааллардылынна. Урукку сылларга нуутта көҕөрдүүгэ аналлаах хамсааһыннар ыытыллар буолаллара. Ол эрээри ол үлэбититтэн кэрэ-истэр, бүөбэйдиир, харыйалар оннугар ыдан тааһан кэбиһэбит, оҕолор лубут штакетниктарга тоҕута котобуттуур. Онуоха бүрүйдээхтэр тута чөлкайланан. Ол сонтоох мааҕыҕа тардыллан испэттэр. Ол иһин сыл аайы көҕөрдүүнү саҥа саҕалаан эрэр курдукпут. Маннык быһыы тоҕо тахсарый? Бастатынан, олохтоох Совет депутаттара бэйэлэрин туһааннаах уокуруктарыгар үлэни мөлтөхтүк тэрийэллэр. Иккиһинэн, миэстэҕэ актив күүһүн таба туһамматтар, олорор, үлэлиир бөһүөлэк ыраас-чэбэр буолуутугар сүрүн болҕомтолорун туһаайбаттар, инициативата суох үлэлииллэр, ким эмэ тугу эмэ дьаһайдаҕына, ону эрэ толоруохтаахтарын курдук саныылар. Үөһүнэн, сельскай Совет биирдии депутаттар туһааннаах уокуруктарыгар туох үлэни ыытыыттарын исполкомҥа да, сессияҕа да отчуоттаан истибэт. Ити кэрдэбүл уонна эппиэтинэс намтааһыныгар тиэрдэр.

Оройуон киинин уопсай көстүүтэ билигин да куһаҕан. Коҥүһү туоруур муостаалара өрөмүөннээһин үлэтэ ыытыллыбат, аналлаах сотуалуур миэстэ баччаанын дьэри оҥоһулла илик. Уопсай дьиэлэргэ олорооччулар уонна биирдиилээн ыаллар дьаҕаны үһаайбаларын кэрдэбүллээх мипиэттиир гына тутпаттар. Сорох ыаллар мас кыстарын, ардыгар уборнайдарын дьаҕаны уһаайбаларын тас өттүгэр тутар түбэлтэлэрэ эмиэ баар. Араас наадата суох тутуулары, хотонноро түбэһиэх сиргэ туталлар. Холобур, орто оскуола томторун анныгы хотоннору, күрүөнү-хаһааны дьаҕаны ылан көрүөххэ сөп. Инициатива сельсовет уонна кини депутаттара сэлиэнньэ уопсай көстүүтүн тупсарыыга болҕомтолорун ууралара, ону таһаа туһааннаах уокуруктарынаан депутаттар бу боппуруоска кэрдэбүллүү туруорсуоллара наада.

Бу туһунан сотору буолбут XII ыҥырыылаах Чурапчы сельскай Советын тохсус сессиятын кыттыылаахтара кэпсэттилэр. Итини сэргэ сессия сельсовет исполкомун сэлиэнньэни көҕөрдүүгэ нэһилиэнньэни маассабайдык туруорарыгар, ыраастырдар-чэбдигирдэр үлэни тупсарарыгар, уулуссаларга тааһы кутуу, ууну ыраастыыр системаны олохтоо кылаарын үлэлэрин саҕалыырыгар, тротуардары, штакетниктары оҥоттороругар, массыына сырыытын бэрэбиэркэлииригэр, Таастаттан иһэр ууну баһыыны тэрийэригэр, тэриллэрин техника биир аналлаах сиргэ туруорууну олохтооһуну уонна мааҕыы сылдьыыны боппуоһу ситиһэригэр эбээһинэстээтэ. Илиҥҥи маҕаһыын, балыыһа алаһыын иһинээҕи уопсай дьиэлэр тастарыгар уу олохсуйуутун суох оҥорор дьаһалы ылыныгар этилиннэ. Тутуу хаалар боҕу-сыыһы тутуу учаастага тута ыраастаан иһэрэ, ону тутар комиссия эмиэ болҕомтоҕо ылара наада ыйылынна.

Итини таһынан сессия тэрээһин боппуруостары көрдө. Барбыт депутаттар оннуларыгар эбии быыбарынан талыллыбыт депутаттар Н. Н. Платонова, А. М. Дарамаев, В. П. Гуляев болномуочуйалара бигэргэннэ. Чурапчы сельскай Советын исполкомун председателэ А. Д. Местников пенсияҕа тахсыбытынан сибээстээн исполком председателин уонна чилиэнин эбээһинэһиттэн босхолонно. Исполком председателинэн уонна чилиэнинэн Чурапчы сельскай Советыгар 23 №-дээх Молодежнайдааҕы быыбардыыр уокуруктан депутат таб. **Гуляев Василий Прокопьевич** сессия кыттыылаахтарынан биир санаанан талылынна.

С. АЛЕКСЕЕВ.

Агитатордарга, политинформатордарга көмө

● ДОЛЛАР БЫЛААҺА ●

Доллар баһылыыр сиригэр, кинилэргэ быыбардааччы быыбардыыр бюллетенин туһанар бырааба, привилегията, эрэнэбитэ, сырдык ырата дьиэлэрин илиэххэ киллэрэр..., биэс цент биэс мильярд долларданы эккуһон ишини ылбатын көрүнэ»,— диэн суруйбута Теодор Драйзер.

Хааччахтыыр ценатар — АХШ мөлүйүөннэринэн интэлээччилэрин быыбарга кыттар кыахтарын быыбар кыайыытыгар туспатыллыбат элбах тиһилик мэһэйдэр. Бу дойдуга быыбардааччылары регистрациялааһын «суруксуруйтаран» кинилэр уорохтарын бэрэбиэркэлээһининэн дөрүһуоллаһар. 1964 сыллаахха күүһүгэр киирбит граждиннар бырааптарын туһунан сокуоннан алта кыттар уорохтарыгар уорохтоохторунан аадыллалаар. Оттон ол кэмнэ АХШ-гар элбэх дьон алта сыл кыаллан уорэммэккэ өскуолаттан ууралларга тиийэллэр, 3 мөлүйүөн кэриэтэ улахан киһи букатын дабаны аахпат да, суруйбат да. Кэнко штаттарга биир сыргэ баланча убун биддьыттээ элэрэрү модьуйар «ловсуйан өлөрүү цукэ» баар. Киин сиэнэй рабочайдар уонна улэ кырдьон кэбэ сылдьааччылар быыбарга кыттар бырааптарын биһар. Барыта итинник 50-ча цент баар.

Негр нэһилиэнньэ маныахха өссө расовай дискриминация ахааастабылын аныгар өлөрөр. Бэйэтин кэмигэр АХШ президенинэн олорон 1965 сыллаахха Л. Джонсон кыайан хандьабыллыбат чахчыларыттан хаттаран манньык билиннэргэ күһэллибитэ: «Дойду үгүс оройуоннарыгар эр дьоннору уонна дьахталлары атарадас негр эрэ буолалларынан куоластаһыыга киллэрбэттэр. Кинилэри хааччахтыыр араас ньыма бэрт элбэх. Негр регистраторга киэни кыадыйар сулууспалаахха сүөх диэн истиэрэ киирбэт сөп. Оттон өсөттүү негр дьаныһар буулаһын сайабалаанньатыгар тыллары сыалгатарын эбии кинини куоластаһыыга сөп суох ... аны кэбиһиэхээ сии. Регистратор кинитинэн конституцияны бүтүннүүтүн өйүттэн аадарыгар эбэтэр штат сокуоннарын саамай уустук балаһыанньаларын быһаран биэрэригэр көрдөбүөн сөп».

1964 сыллаахха Миссисипи штатыгар быыбарга кыттар бырааптаах негрдэртэн быыбардааччы быһыытынан 7 бырыһыаннарыгар тиийбиттэрэ регистрацияламмыт, оттон Алабама штатыгар — 20 бырыһыаннара, Луизиана штатыгар — 32 бырыһыаннарыгар тиийбиттэрэ.

Шарки уокуругар, Миссисипи штата, 1964 сыллаахха быыбарга 1750 үрүҥ быыбардааччы уонна уокуруг нэһилиэнньэтин 70 бырыһыанын кэриэтэ негрдэн үөрүүнэн 350 эрэ негр быыбардааччы регистрацияламмыта.

100 сенатортан (конгресс үрдүкү палататын чилиэннэрэ) негр биир эрэ — 1966 сыллаахха быыбардаммыт Эдвард Брук. Бу 85 сыл тухары соҕотох негр-сенатор.

АХШ конгрессын састааба хайдаҕый? 90-с ыҥырыылаах конгреска 535 киһиттэн (435 — представителлэр палаталарыгар уонна 100 — сенакка) 184-тара предпринимателлэр итиэнэ банковай деятеллэр, 57-лэрэ бэйэт сири бас билээччилэр этилэр. Маныаны кэтэ монополиялары кытта ыкса интэрэстээх биирги байааннайдар, тангара ... адвокаттар, о. д. а. бааллара. 91-с ыҥырыылаах конгресс социальнай састааба итинтэн атына суох. АХШ конгреһыгар рабочайдар да, кэпнэрү, ыалоон хаттинар фермердар да суохтар.

«Ю. С. ньюс энд Уорлд рипорт» сурунаал 1968 сыл от ыйын 22 күнүнээҕи нүөмэригэр суруйбутун курдук, «баай эрэ дьоннор эбэтэр быыбар хампааньатыгар сибээстээх оросхуоттары толуурга кии элбэх суумалаах үбү ылары ситиспит эрэ АХШ-ка кандидаттарынан буолар кыахтаахтар. Эһиэ бу сурунаал 1968 сыл атырдьах ыйын 5 күнүгэр бэчээттэммит суоттаһыынан представителлэр палаталарыгар (конгресс аллын палатата) быыбардааны 50-ча тыһыынча дуолларта «турар», сенакка быыбардааны — мөлүйүөнү диэри. Президеҥҥэ кандидатынан туруорууллуу 5 мөлүйүөн кэриҥэ доллары эрэйэр.

Р. Никсон АХШ баһылыгын президенин, финугар кинаа ... претендент эрдьгин «Комбайнед иншуренс компании оф Америка» компания президенэ Стоун 200 тыһыынча доллары укпута, Детройттан промышленник Фишер — 94 тыһыынчаны, Уолл-Стрит магнаттара Меллоннар — 125 тыһыынчаны, Филадельфияттан нефтепромышленниктар Пьюлар — 73 тыһыынчаны укпуттара.

1968 сыллааҕы быыбар хампааньатыгар миллионердар 250 мөлүйүөн доллары укпуттара.

Кандидаттарын айии быыбар хампааньатын үбүлээннэр, капиталистическай чөмчөкөлөр олох быыбарга сабыдыалы оҥороллор. Аны туран миллионердар бэйэлэрин партияларын иккилиилэрин оросхуоттарын сиэбэрийдик толууллар. 1964 сыллаахха, холобур, демократическай партия быыбарын фондугар саамай элбэх усунуабу Фордар — 41 тыһыынча доллары, Гарриманнар — 14 тыһыынча, Лимэннэр — 37 тыһыынча, Меллоннар — 17,5 тыһыынча доллары киллэрбиттэрэ. Республиканскай партия быыбарын хампаанньатын Дюпоннар — 71 тыһыынча, Пьюлар — 94 тыһыынча, Рокфеллердар — 65 тыһыынча, Уитнилар — 13 тыһыынча уонна эмиэ үөһэ ахтыллыбыт Гарриманнар — 25 тыһыынча, Меллоннар — 93 тыһыынча дуолларынан үбүлээбиттэрэ.

Американскай быыбардааччылар биэс сыл ... кэриҥэ араас биричиинэлэринэн быыбарга кыттыбат.

Президенин быыбардааһыныгар 1956 сылга быыбардыыр састаах нэһилиэнньэ 60,1 бырыһыана эрэ кыттыыны ылбыта, 1960 сылга — 64 бырыһыана, 1964 сылга — 63 бырыһыана, 1968 сылга — 60,2 бырыһыана.

Конгресс быыбарыгар хартыына маннык: 1956 сылга быыбардыыр састаах нэһилиэнньэ 56,6 бырыһыана куоластаабыта, 1960 сылга — 59,6 1964 сылга — 58,7, 1966 сылга — 46,3 бырыһыаннара.

Норуот массатын уонна демократияны билиммэт империалист икки ардыларыгар эйэлэспэт утарсыы улаханнык сытыырхайан иһэр. АХШ-га социальнай биричиэс хамсаһыына, реакцияны утары демократическай күүстэр охсуһуулара күүһүр.

(«Агитатор» сурунаал быйылгы 9-с №-риттэн).

Бэс ыйын экрана

Киинэни таптааччыларга

Бэс ыйыгар 23 фильм экраҥҥа тахсыаҕа. Ол иһигэр сэтит экраннаах түөрт саҥа киинэлэр бааллар.

«Эхо далеких снегов» — түҥкэтэх тайҕа эртотунан өтүт сыллааҕыта сүдү стратегическай суолталаах тимир суолу тутуу саҕаламмыта. Ырайыын автора Градов уонна суолу атын сиринэн ыытарга туруннар, ону кэмүскэһэр Костомаров сыһыаннаһыылара, киһи инженер уонна коллектив дьуурура, олоҕо костер. Костомаров салалтатынан, инициативнай хорсун, эдэр дьон үҥүүлэрэ кыттар кэпсэнэр.

«Полуденный паром» — «Таллинфильм» оҥорбута. Хайньык биһирэр киһи олоҕо буһаратыгар араас түгэнэ быһаарыллыан сөп. Оттон онно комитирпак буолар дьон быһыылара-майгылара драматическай тускулунан бу фильмҥэ сырдатыллар.

«Люди из фургонов» — Чехословакия «Баррандов» студия таһаарбыта. Буржуазнай Чехословакияҕа цирк артистарын олоҕо куруутун кыһалҕалаах, эрэйдээх этэ. Ол үрдүнэн цирк кэттэк араллабыт, онно эрэ элэктэрүн аналлаах артистар ... ыытта биллиэххит.

«Его зовут Роберт» — оҥорбута «Ленфильм» студия. Фантастическай комедия диэн да, билигин киэн дьонун сыһыаннара, эдэр дьон бары эттүнэн культуралара, ол иһин эппиэтэ сытыытык туруорбуллар. Сүрүн оруолларга Марианна Вертинская уонна Олег Стриженов оонньууллар.

Кэлин экраннаах саҥа киинэлэр:

«Главный свидетель» — А. П. Чехов «Дьахталлар» диэн кэпсээнигэр олоҕурбут. Манна киэн айбыт «Трубнай площадь» «Сирена» уонна «Суука» диэн кэпсээннэрэ туһаныллыбыттар. Маша тэгүрүйтээн турар сабыдыалтан босхолонор, бэйэтин кэмүлүн уонна истиҥ таптылын иһин турунуута, оттон Матвей Савич курдук сиды дьон киинэ кэ мар бурдуу сүтэрлэрэ сиюхлэр.

«Влюбленные» — «Узбекфильм» студия таһаарбыт киинэтэ. Билигин ыччат олоҕор керсор мараахтарын туораабылара, майгы-сигили уонна ой-санаа эттүнэ ыраас уонна хобдох эргүүбэ кытта бэлсэн дьыабаакиниэн була улаатыыта, үүнүүтэ сырдатыллар. Сүрүн оруолларга Родион Нахапетов, Анастасия Вертинская, о.д.а. толороллор.

«Девушка из Тахарацуки» — ГФР «Бавария фильм» 480 артистаах Японии «Тахарацуки» диэн ревю-театрын Парижка кэрдэрбүт оонньуутун устубута көрдөрүллэр.

«Снега Килиманджаро» — Эрнест Хемингуэй кэпсээнигэр олоҕуран уһуллубут фильм. АХШ «ХХ үйэ—Фокс» студията таһаарбыта. Олоххо аналын булбатах, мүммүт-тэмнит уонна ситуатын хайан да буларга сорунар киһи мараан дьылҕатын туһунан бу кинэ» сэһэргиир.

«Происшествие в поезде» — Чехословакия «Баррандов» студията оҥорбут киинэтэ. Прага—Штуттгарт—Париж икки ардыгар сылдьар аан дойдутааҕы экспресс вагонугар дьахтар өлүгүн булаллар. Киин суох да докумуона суох, арай Мария Влачиловаҕа айанныырыгар биэриллибит ваучер суруктар эрэ баар. Итэ аасыт сэрии дуорааны, фашистар мар быһыыларын сыдьаан дуула...

В. МАКАРОВ,
киносеть директора.

Бүгүн гражданскай сэрии геройа Н. А. Щорс 75 сааһын туолар. Кини 24 сыл олорбута, ол гынан баран элбэҕи оҥорбута. Уһулуччулаах полководец Н. А. Щорс Чернигов, Киев уонна да атын куораттар иннилэригэр килбиэннээх кыайыылары ситиспитэ.

ССТА фотохроникатa.

БРАКОНЬЕРДААҺЫН — СОКУОНУ КЭҺИИ

Партия уонна правительство айылҕаны уонна киин баайын харыстааһынга улахан болҕомтолорун уураллар, кэнсэ дьаһаллары ылаллар. Биһиги республикабытыгар уонунан аҕыслар булт обществолара, общественность представителлэрэ бу туһааныыга элбэх ... улахан үлэлэри ыыталлар.

Ол эрээри билигин даҕаны бултааһын быраабылаларын көһөр, браконьердааһыннан дьарыктанар дьоннор бааллар. Ааспыт сыллаахха өрүс уһуордааҕы зонаҕа аҕардас балыктааһын быраабылаларын кэһии 81 түбэлтэлэрэ арыллыбыттара. Чурапчы оройуонун сорох гражданнара Г. Кузьмин, П. Коркин, И. Оконешников, М. Диодоров, В. Тарабукин күрүүктэр сиэк-маҥан сылтаҕыран чааһынай мунхалааһынынан дьарыктана ... табыллыбатаҕа. Чааһынай балыксыттарга, ол аата биирдиилээн эбэтэр элбэх да буолан ... мунхалаан уонна үс ... лээх илиминэн бултааһын түбэлтэлэрэ буллучу бобуллаллар.

Оттон бу кэмҥэ, ыам ыйын 30 күнүттэн бэс ыйын 20 күнүгэр диэри собо, тииҥ, сордоҥ, алыһар, күстэх, кыһыл харах, дьаргыл, байыт, бэл уонна хатыыс балыктар мааҥайгы сүрүн мэҥиэрэ буолалларынан сибээстээн илиминэн уонна мунхалааһын ханнык баҕарар түбэлтэлэрэ буллучу бобуллаллар. Ханнык баҕарар балык мама биир кэмҥэ уонна биир тэҥҥэ барбат, итиннэ уу температурата, күн-дьыл усулуобуйата быһаарар суолталаах ылыы ... Оттон собо сайын устата хас төгүллээн ... уратылаах.

Ньылоҕ мунхалан балыктааһын эргинэ уонна сокуотуота тэрилтэлэригэр, колхозтарга (өскөтүн кинилэр балыксыттара ... баар буоллахтарына) эрэ ... мунхалаан уонна аналлаах билиэттээх буолуохтаахтар. Кинилэр биирдиилээн дьоннору бирыгада састаабыгар ханнык да түбэлтэҕэ ыытыахтарга суохтаахтар. Билиэтэ суох мунхалааһын уонна илиминэн айии эппэтин кумуттуурдун күүһүрдүллүөх тустаах.

Чурапчы оройуонун хаһаайыстыбалара балыктааһыны тэрээһиннээнтин ыыппаттар. Оскотун сылга нэһилиэнньэ биирдии киһитин 20 кг сибиэһэй балыгынан хааччылалыахтаах эбит буолладына баара-суоҕа устуу эрэ кг тиксэр. Үчүгэй соболоох күөллэри кэмигэр бултаан испэт буоллахха, балыктааһыытын балаатата уларыйан күөл уута уолар кэмигэр балыга буортту буоларын хас биирдии булчут бэркэ билэр. Холобур, Куолума уонна Нуотара тастарымнааҕы уулары сэптээхтүк бултааннаан туһаҕа таһаарар туһунан райпотребсоюз быраабылыаныата (председатель таб. Д. Ф. Дьячковскай) сэптээх дьаһаллары ылыах тустаах.

Бу кыһыннары кустааһын уонна андылааһын болдьохторо ааспытын үрдүнэн массабайдык сааланы ыытыллар туралар. Оттон министрлэргэ быраабылаһыр ... браконьердары утары охсуһуута мөһүллэр. Советтара уонна общественнай тэрилтэлэр представителлэрэ сэптээх дьаһаллары ылбаттар.

Браконьердары—айылҕа баайыгар-дуолугар байаларэ билаллэринэн сыһыаннаһааччыларга, тосту-туора быһыылааччылар, ... кытаанах хонтуруолу уонна ирдэбили күн аайы олохтуох тустаахпыт.

П. СОФРОНОВ,
өрүс уһуордааҕы межрыбинспекция госинспектора.

Редакторы солбуйааччы
А. Г. ТУРАНТАЕВ

БИҺИГИ ААДЫРЫСПЫТ: Чурапчы оройуона, Чурапчы сэлиэнньэтэ, К. Маркс уул. 18 №-рэ

ТЕЛЕФОННАР: Редактор — 0-89
Суруук отдела — 0-90
Уопсай отдел — 0-91
Типография 0—96

Редакцияҕа ыытар суруктарга аадырыһы, араспаанньаны, аатын, аҕа аатын хайаан да толору суруйуохтааҕ.

Сакааһы №-рэ 68 Чурапчы оройуоннааҕы типографията Тахаар ахсаана 2483